

Vergelijkend overzicht van veel gebruikte boekhoudprogramma's en telebankiersystemen in de agrarische sector

Ir. A. Postma

ATC-SIVAK, postbus 1032, 8200 BA Lelystad
Telefoon 03200 - 34900, telefax 03200 - 33824

Trefwoorden: SIVAK, boekhouden, telebankieren

Hoe vertel ik het de boer?

De Stichting Informatieverzorging Akkerbouw (SIVAK) heeft altijd relatief veel aandacht besteed aan produktinformatie en voorlichting over automatiserings-toepassingen. Een belangrijke reden daarvoor is het (grotendeels) ontbreken van 'automatiserings-prikkels' op het individuele akkerbouwbedrijf. Dat geldt zeker voor de management-toepassingen. De akkerbouwer heeft te maken met een vrij gering aantal technische en financiële produktiegegevens die slechts één of enkele malen per jaar gebruikt worden. Kortom, de akkerbouwer ervaart op dat punt niet direct een informatieprobleem.

Directe confrontatie met de mogelijkheden en voordelen van managementprogrammatuur past daarom uitstekend in de stimulerings-strategie van SIVAK. Deze aanpak heeft de afgelopen vier jaar geresulteerd in een reeks van vier publikaties met vergelijkende overzichten van:

- akkerbouwprogramma's (1990);
- bewaarcomputers (1991);
- boekhouden/telebankieren (1992);
- akkerbouwprogramma's (1993) geheel herziene uitgave.

Van elke titel zijn ca. 250 exemplaren ter promotie verspreid onder Verenigingen voor Bedrijfsvoorlichting (VLB's), scholen, voorlichtingsdiensten en software-dealers. De eerste drie titels hebben inmiddels elk een verkochte oplage van ca. 3000 stuks bereikt. Ook de SIVAK-vlugschriften over o. a. videotex-systemen en de teeltbegeleidingsprogramma's zijn in grote aantallen actief verspreid onder akkerbouwers.

In dit artikel zal kort worden ingegaan op de productie en de inhoud van de SIVAK-publikatie 'Boekhouden en telebankieren; een overzicht van de mogelijkheden' uit 1992.

Selectie

Omdat boekhouden geen specifieke agrarische discipline is, is er ook nauwelijks sprake van een specifiek op die sector gericht aanbod van programmatuur, zoals bijvoorbeeld bij de akkerbouwprogram-

ma's. Agrariërs en agrarisch georiënteerde accountantskantoren maken veelvuldig gebruik van boekhoudprogramma's voor de kleine en middelgrote zakelijke markt, waarvan er enige tientallen in omloop zijn. Dat noopte tot het maken van een selectie.

Uit een telefonische enquête onder 15 à 20 VLB-boekhoudbureaus en een aantal software-dealers kwamen uiteindelijk acht boekhoudprogramma's boven. Dit waren: Accept Financieel Basis 5.1, Mifas 92.01, E-Account Grootboek 5.0, Multivers Financieel 2.1 Basis, Facom 6.01, Ricardo 2.00, King Medium 3.10 en AfAS 2.21.

Bij de selectie speelden niet alleen de gebruiksaantallen een rol. Ook factoren als actieve ondersteuning door agrarische accountantskantoren, de aanwezigheid van typisch agrarische specificaties en de mogelijkheid tot koppeling met akkerbouwprogramma's speelden mee.

Productie

Bij de productie van vergelijkende software-overzichten hanteert SIVAK de volgende aanpak:

- 1 op basis van voorkennis en literatuurstudie wordt een voorlopige lijst met specificaties opgesteld waaraan de programma's getoetst worden;
- 2 per programma worden de mogelijkheden voor de eerste keer in kaart gebracht; dit resulteert in ingevulde specificatielijsten en programma-specifieke opties. De specificatielijst wordt tijdens de inventarisatie continu bijgewerkt;
- 3 het resultaat van de eerste inventarisatie wordt voorgelegd aan de leverancier van het betreffende programma. Deze krijgt de gelegenheid wijzigingen en aanvullingen aan te brengen;
- 4 na terugkoppeling met de leveranciers wordt een definitieve specificatielijst opgesteld. Deze lijst wordt voor alle programma's nog een keer ingevuld;
- 5 per programma wordt een redactionele beschrijving gemaakt van de belangrijkste inhoudelijke en gebruikstechnische aspecten;

6 specificatielijst en redactionele beschrijving worden ter flattering voorgelegd aan de leverancier.

Bij de laatste twee publikaties is de nadruk overigens steeds sterker komen te liggen op de redactionele beschrijving van de programma's. Signalen uit de praktijk maakten duidelijk dat uitgebreide en gedetailleerde specificatielijsten hun doel voor de belangrijkste doelgroep, de aspirant-automatiseerders soms voorbij schoten. De specificatielijsten zijn dan ook sterk geslonken. Zo bevatte de eerste publikatie over akkerbouwprogramma's nog ruim 160 specificaties per programma. Bij de publikatie over boekhoudprogramma's was dit reeds gedaald tot minder dan vijftig. De herziene uitgave van het boekje over akkerbouwprogramma's van 1993 bevat nog slechts één 'grote-verschillentabel' met slechts twaalf specificaties. In combinatie met de zeer herkenbare opbouw van de redactionele beschrijvingen komt de informatie nu hapklaar bij de lezer.

Inhoud overzicht

In het vervolg van dit artikel worden de belangrijkste aspecten van en de verschillen tussen de acht onderzochte boekhoudprogramma's beschreven. Bij de inventarisatie heeft de nadruk gelegen op het hart van elke financiële administratie, het grootboek.

Invoer, controle en correctie

Een belangrijk kenmerk van een boekhoudprogramma is de wijze van verwerking na invoer van een boeking. Bij directe verwerking zijn de gevolgen van een boeking meteen zichtbaar op alle relevante plaatsen. Fouten moeten meestal met aparte boekingen worden gecorrigeerd. Accept, MIFAS en Multivers zijn direct verwerkend.

Bij indirecte verwerking, ook wel batchverwerking genoemd, worden de boekingen niet meteen verwerkt maar eerst opgeslagen in een apart bestand. De gevolgen zijn dus niet direct zichtbaar. Meestal loopt alleen het saldo van het betreffende dagboek mee. Voordeel van deze werkwij-

ze is dat de boekingen eenvoudig gewijzigd kunnen worden tot het moment dat opdracht wordt gegeven voor verwerking. E-Account Grootboek en Ricardo hantieren indirecte verwerking. Bij Facom, King M. en AfAS kan de gebruiker zelf kiezen tussen directe of indirecte verwerking.

Het overzicht van alle grootboekrekeningen, het rekeningenschema wordt bij het invoeren veel geraadpleegd en moet dus eenvoudig in de omgang zijn. Op dit punt scoren E-Account, Facom, King M en AfAS boven gemiddeld.

Voor een correcte boekhouding is saldocontrole zeer belangrijk. Verplichte ingave van het eindsaldo is dan de veiligste methode, die wordt gebruikt door E-Account, Facom, MIFAS, Multivers en AfAS.

Uitvoer

Wat betreft de mogelijkheden voor boekingsoverzichten per dagboek, per grootboekrekening enz. zijn de verschillen tussen de programma's klein. De belangrijkste rapporten zoals balansen en winst/verliesrekening, zijn bij de meeste programma's beschikbaar. MIFAS heeft geen eindbalans.

Wel zijn er verschillen in de wijze van presentatie. Accept, King M., MIFAS en Multivers bieden vrijwel uitsluitend overzichten op papier. De andere programma's bieden daarnaast ook de mogelijkheid om rapporten op het beeldscherm te presenteren.

Bij AfAS, Accept, Facom, Multivers en King M. kan de gebruiker zelf de rapporten indelen. Accept, E-Account, Facom en AfAS bieden mogelijkheden voor onderlinge vergelijking van verschillende boekjaren.

Einde jaar

In de meeste gevallen is de jaarafsluiting het werk van de boekhouder of het accountantskantoor. Bij MIFAS en Ricardo is daar op ingespeeld door een aantal procedures m.b.t. de jaarafsluiting bewust uit het programma weg te laten. Wel

is het bij Ricardo mogelijk om de meer ervaren thuisboekhouders te 'machtigen' op accountantsniveau, zodat de gebruiker desgewenst zelf de jaarafsluiting kan uitvoeren.

Rond de periodewisseling is het prettig wanneer een boekhoudprogramma mogelijkheden biedt om voorlopig af te sluiten of om in twee boekjaren te boeken. Dit kan bij Accept, Facom, MIFAS, Multivers en AfAS.

Gebruiksvriendelijkheid

De gebruiksvriendelijkheid bepaalt het werkplezier en daarmee voor een flink deel de effectiviteit van een programma. Gebruiksvriendelijkheid wordt bepaald door:

- overzicht; ofwel, hoe makkelijk vindt je de weg in het programma. Over het algemeen zijn de kleinere programma's (MIFAS, Facom, Accept, E-Account Grootboek) hier in het voordeel;
- (automatische) hulp; in hoeverre reikt het programma de helpende hand bij fouten of vragen. Makkelijk oproepbare hulpinformatie en een consequent gebruik van functietoetsen bevorderen de gebruiksvriendelijkheid. Ook werkt het prettig wanneer een programma zelf uitgangswaarden invult of kopieert, of bij fouten automatisch de alternatieven presenteert. E-Account is van die aanpak het beste voorbeeld. Vastlopen is in dit programma vrijwel onmogelijk. Uiteraard geeft dit niet de garantie dat de gebruiker ook werkelijk de juiste waarden invult;
- ook de kwaliteit van de handleiding heeft invloed op de gebruiksvriende-

lijkheid. Een goede handleiding kan veel zoekwerk en fouten voorkomen. Op dit punt scoren MIFAS, Facom en King M. boven gemiddeld, o.a. door de overzichtelijke indeling.

Uitbreidingsmogelijkheden

Aansluitend op het grootboek is nog een groot aantal uitbreidingen van de financiële administratie mogelijk. Te denken valt aan een debiteuren/crediteurenadministratie, mogelijkheden voor budgettering, facturering en kostenplaats-toerekening, koppeling met systemen voor telebankieren en met akkerbouwprogramma's. Wat de waarde van deze extra's is, zal van gebruiker tot gebruiker verschillen. De programma's vertonen grote verschillen als het gaat om de extra mogelijkheden in standaarduitvoering. Zo bevatten King M., AfAS en Multivers vrijwel alle hiervoor genoemde uitbreidingsmogelijkheden in de standaarduitvoering, waardoor vooral bij King M. de verhouding tussen prijs en prestatie gunstig is. Ook Accept biedt voor z'n lage prijs de nodige extra's. Ricardo beschikt in standaarduitvoering o.a. over een kostenplaatsenadministratie, faciliteiten voor maatschapsboekhouding, mogelijkheden voor factuurregistratie en een on-

derdeel voor de berekening van kengetallen. Bij Facom en E-Account kunnen vrijwel alle genoemde uitbreidingen als losse modules worden aangeschaft.

MIFAS en Facom ten slotte kunnen gekoppeld worden aan het Van Waes, respectievelijk het Montana akkerbouwmanagementprogramma.

Gebruik in de praktijk

Naar schatting waren er eind 1992 ca. 2500 boekhoudprogramma's in gebruik op land- en tuinbouwbedrijven. Meer leveranciers en accountantskantoren melden een constante dan wel toenemende groei van het aantal gebruikers. In dit verband mag van de opmars van telebankieren in de agrarische sector een extra impuls worden verwacht. De koppeling tussen telebankiersystemen en boekhoudprogramma's verlaagt immers het aantal benodigde handelingen en daarmee de drempel om zelf te gaan boekhouden. De belangrijkste motivatie om zelf te gaan boekhouden blijft echter het groeiende bewustzijn dat inzicht in kosten, opbrengsten en geldstromen kan helpen de bedrijfsvoering te verbeteren.

SIVAK-BROCHURE OVER BOEKHOUDPROGRAMMA'S EN TELEBANKIEREN

De SIVAK-brochure 'Boekhouden en betalen met de PC' geeft een gedetailleerd overzicht in tabelvorm van de mogelijkheden van de acht boekhoudprogramma's die in dit artikel zijn genoemd. Daarnaast is per programma een redactionele beschrijving opgenomen, waarin niet alleen de mogelijkheden en de gebruiksvriendelijkheid worden beschreven, maar ook de uitbreidingsmogelijkheden, prijzen, dealerinformatie en cursusmogelijkheden staan vermeld.

Op dezelfde manier worden ook de systemen voor telebankieren van de Rabobank, de Postbak en de ABN-AMRO bank beschreven.

Het boekje voorziet verder in een artikel over de voor- en nadelen van zelf boekhouden, een korte inleiding in de beginselen van het boekhouden en een artikel over het nut van een bedrijfseconomische boekhouding en bedrijfsvergelijking.

De publikatie kan besteld worden door f 10,- (prijs inclusief verzendkosten) over te maken op Raborekening 33 76 98 147, ten name van SIVAK, Lelystad, onder vermelding van 'Boekhouding'. Bij bestelling van vijf of meer exemplaren gelden lagere prijzen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met SIVAK, telefoon 03200 - 34900.